

Кичевската котлина во археолошка смисла не може да се спореди со богатите наоѓалишта во охридско-струшкиот регион, во Пелагонија, во повардарието, но и тука има траги од народи, цивилизации кои живееле во праисторијата, антиката и во средниот век.

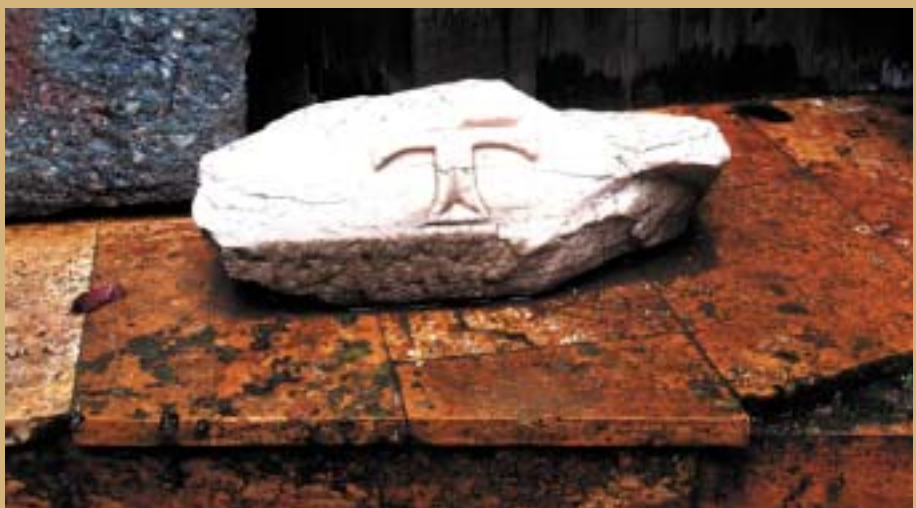
Пишува:
Милева ЛАЗОВА

Археологот Гордана Спасовска Димитриоска долги години му посветила на истражувањето на археолошки локалитети во Кичево и Кичевско, за кои многу малку или воопшто не се знае. Како резултат на тие нејзини истражувања и проучувања (се разбира, со помош на нејзините колеги археолози), доаѓа на идеја да направи изложба на која би се видело што сè е откриено во околината на Кичево.

"Археолошко минато на Кичевската котлина" е изложбата која прв пат беше презентирана во текот на Македонскиот симпозиум на археолозите, кој се одржа токму во овој град.

"Изложбата ја организиравме - истакна археологот Спасовска Димитриоска - со цел јавноста да ја запознаеме со остатоците од материјалната култура, кои изминативе две децении ги евидентиравме на теренот, ги прибравме или ги откриваме во текот на археолошките испитувања на наоѓалиштата под напластените слоеви земја. Во археолошка смисла, Кичевската котлина не може да се спореди со богатите наоѓалишта во охридско-струшкиот регион, во Пелагонија, во повардарието, но и тука имаме траги од народи, цивилизации кои живееле во праисторијата, во антиката и во средниот век".

Како што понатаму објаснува Спасовска Димитриоска, Кичевската котлина била и тоа како важна, затоа што се наоѓа на крстопатот во западниот дел на Македонија, каде што се вкрстуваат магистралниот пат север-југ или југ-север, кој почнува од Грција преку Пелагонија, Полог, оди кон западниот дел на Балканот и Средна Европа и патот исток-запад, од источниот дел на Македонија кон јадранскиот брег и Италија. Кон овие магистрални патишта, во котлината се влевале локалните патишта. По нив, во различни временски периоди, се движеле луѓе како мигранти или војници, освојувачи. Некои од нив трајно се населувале, наоѓајќи можности за егзистенција во сточарството, рударството и во земјоделието. Тргувале меѓу себе и со соседните области, со што преку им-

портот се внесувале новини во изработката на орудијата, оружјето, керамичките и металните производи за домашна употреба, накитот, како и во културата на живеење. По тие патишта се движеле и непријателските војски, непожелните гости во сите времиња, кои зад себе оставале опожарени, девастирани населби. Некои од населбите

биле обновувани и имаат континуитет во своето постоење. Остатоци од најстарите населби, од неолитот, бронзото и железното време, откриени се на локалитетите во селата Миокази, Црвивци, Трапчин Дол, Кичевско кале и др. Во античкиот период населбите се побројни. Откриени се по пат на реконструкција или со истражување.

ОТКРИЕНА САКРАЛНОСТ ОД РАНОХРИСТИЈАНСКИОТ ПЕРИОД ДО ДЕНЕШНИ ДНИ

"Ги издвојуваме - додаде Спасовска Димитриоска - населбите на локалитетите во селата Миокази, Трапчин Дол и Карбуница. Археолошките наоди констатирани на овие наоѓалишта имаат аналогии во наодите од соседните региони, односно се вклопуваат во општите културни достигнувања на двете големи антички држави, македонската и римската, во чии рамки се наоѓала и оваа котлина. Средновековниот период е препознатлив по тврдини - градови со подградија, некрополи и цркви.

Средновековниот град Кичеви прв пат се спомнува во Повелбата на византискиот цар Василиј II, во 1018 година, под име Кицавис, издадена по победата над Самуил и заземањето на неговото царство. Од подградието на средновековниот град Кале, со текот на време се развил денешниот град Кичево. Македонско име е Китава. Остатоци од декоративна камена пластика се откриени на локалитетите во селата Аранѓел, Црвивци, Миокази; Кнежински манастир, Ижишта и други локалитети, кои потекнуваат од ранохристијански цркви градени во периодот од IV до VI век. Со археолошките испитувања изведени на градиштето 'Венец', село Миокази, откриена е ранохристијанска црква - тробродна базилика со некропола околу неа и внатре во неа. Некрополата е од IX-X век. Испитувањата во манастирскиот комплекс 'Св. Ѓорѓија' во село Кнежино, поточно на неговата црква, почнати во 1985 година, продолжени во 1998-1999 и во 2000 година ја открија долгата сакралност на овој простор од ранохристијанскиот период до денешни дни. Откриена е ранохристијанска црква. На нејзините остатоци, кон крајот на XI век, била изградена нова црква. Посебна раритетност на овој локалитет му ја даваат откриениот поден мозаик во наосот на црквата, изработен во опус сектиле, како и фрагментирираниот фрескоживопис со позлата од крајот на XI век, кој е единствен и најстар од таков вид фреско сликарство во Македонија. Не помалку е значаен и фрагментирираниот фрескоживопис од XII век и од XIII век.

Во историјата на Македонската православна црква не постојат податоци за негово подигнување и опстојување низ вековите. Постои податок за негово уривање, опустошување во средината на XVIII век. Тој живеел во колективната меморија на населението од оваа котлина. Приказната за неговата светост се пренесувала од колена на колена до денешни дни, за почит кон него и неговата големина".

